

Anton Pavloviç Çehov

Martı

—
Çeviren:
Ergin
Altay
—

Anton Pavloviç Çehov, 29 Ocak 1860'ta Rusya'nın taşra kenti olan Taganrog'da doğdu. Bir serf olarak doğmuş baba Pavel Çehov dindar bir bakkaldı. Çehov'u dükkânında çalışmaya ve kilise korosuna katılmaya zorladı. İflas eden baba aileyi Moskova'ya taşıyınca genç Çehov Taganrog'da tek başına kalıp kendi hayatını kazanmaya başladı. 1892'de Moskova'da tıp fakültesine yazıldı, bir yandan da ailesinin geçimine katkıda bulunmak için çeşitli dergilere takma adla yazılar yazıyordu. Üniversiteden sonra başladığı hekimlik hayatını, yazarlık uğruna terk etti. 1887'de *Alacakaranlıkta* adlı öykü kitabıyla Rus Akademisi tarafından verilen Puşkin Ödülü'nü aldı. 1890'da yazdığı *Altıncı Koşuş* adlı öyküyle ünü tüm Rusya'ya yayıldı. *Martı* adlı oyununun 1896'daki prömiyerinin uyandırdığı olumsuz yankılar, on dört yaşından beri veremle savaşıyan Çehov'u daha da güçsüz düşürmüştü. *Martı* daha sonra Moskova Sanat Tiyatrosu'nda sahnelendi; onu *Vanya Dayı* (1897), *Üç Kız Kardeş* (1900-1901) izledi. Yakalandığı verem hastalığının tedavisi için gittiği Almanya'da 1904 Temmuz'unda, 44 yaşında öldü.

Martı

**DOĞAN KİTAP TARAFINDAN
YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI**

Vanya Dayı
Őehir DıŐında Bir Gün

Martı

Anton Pavloviĉ Őehov

Original adı

Őайка

Rusĉa aslından ĉeviren

Ergin Altay

Yayına hazırlayan

Sema Őubukĉu

Trkĉe yayın hakları

© Doğan Egmont Yayıncılık

ve Yapımcılık Tic. A.Ő.

I. baskı / Ađustos 2021

ISBN 978-605-09-8651-8

Sertifika no: 11940

Kitap ve kapak tasarımı

Geray Genĉer

Baskı

Ay-Han Matbaası

Mahmutbey Mah. 2622 Sok.

No: 6/31

Bağcılar - İSTANBUL

Tel. (212) 445 32 38 / Faks (212)

445 05 63

Sertifika no: 44871

Doğan Egmont Yayıncılık

ve Yapımcılık Tic. AŐ

19 Mayıs Cad. Golden Plaza

No 3, Kat 10, 34360

ŐiŐli - İstanbul

Tel: (212) 373 77 00

Faks: (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr

editor@dogankitap.com.tr

satis@dogankitap.com.tr

Martı

Anton Pavloviç Çehov

Çeviren:
Ergin Altay

Komedi.
Dört perde.

KİŞİLER

İRİNA NİKOLAYEVNA ARKADİNA
(Evlendikten sonra soyadı Trepleva, aktris)

KONSTANTİN GAVRİLOVİÇ TREPLEV
(İrina Nikolayevna Arkadina'nın oğlu, genç)

PYOTR NİKOLAYEVİÇ SORİN
(Arkadina'nın erkek kardeşi)

NİNA MİHAYLOVNA ZAREÇNAYA
(Genç kız, zengin bir toprak sahibinin kızı)

İLYA AFANASYEVİÇ ŞAMRAYEV
(Ordudan ayrılmış bir teğmen, Sorin'in kâhyası)

POLİNA ANDREYEVNA
(Şamrayev'in karısı)

MAŞA*
(Şamrayev'in kızı)

BORİS ALEKSEYEVİÇ TRİGORİN
(Yazar)

* Maşa adını birinci "a"nın üzerine basarak vurgulu okumak gerekir, bizdeki ocak "maşa"sı gibi de-
ğil. (ç.n.)

YEVGENİY SERGEYEVİÇ DORN

(Doktor)

SEMYON SEMYONOVİÇ MEDVEDENKO

(Öğretmen)

YAKOV

(Uşak)

AŞÇI

HİZMETÇİ KIZ

Olay Sorin'in çiftliğinde geçer. Üçüncü ve dördüncü perde arasında iki yıl geçmiştir.

BİRİNCİ PERDE

Sorin'in çiftliğinde parkın bir bölümü. Parkın derinliğine, göle doğru uzayan iki yanı ağaçlı geniş bir yol. Yol, ev tiyatrosu için acele kurulmuş bir sahneyle kapatılmıştır, öyle ki, göl hiç görünmemektedir. Sahnenin sağı solu fundalıktır. Güneş yeni batmıştır. Sahnede inik perdenin önünde Yakov ve öteki uşaklar vardır. Öksürükler, tak tuk sesleri duyulur. Bir gezintiden dönmüş olan Maşa ile Medvedenko soldan girerler.

MEDVEDENKO

Neden hep siyahlar giyiyorsunuz?

MAŞA

Yaşamım için yas tutuyorum da ondan.

MEDVEDENKO

Sebep?

(Dalgın)

Anlayamadım... Sağlığınız yerinde, babanız, pek varlıklı olmasa da, durumu fena değil. Sizin durumunuz benimkinden çok daha iyi. Ayda topu topu 23 ruble geçiyor elime, üstelik

bundan bir de vergi kesiyorlar. Ama gene de sizin gibi siyahlar giyip yas tutmuyorum.

(Oturlurlar)

MAŞA

Konu para değil. Yoksullar da mutlu olabilirler.

MEDVEDENKO

Teoride öyledir, ama gerçekte başka: Ben, annem, iki de kız kardeşimle bir erkek kardeşim, aylık maaşım ise 23 ruble. Öte yandan, yemek içmek de gerekir, öyle değil mi? Çay şeker ister... Tütün ister... Nasıl çıkacaksın işin içinden?

MAŞA

(Sahneye bakarak)

Temsilin başlamasına az kaldı.

MEDVEDENKO

Evet. Zareçnaya oynayacak. Konstantin Gavriloviç'in yazdığı bir oyun. Birbirlerine âşıklar. Bugün ikisinin kalbi de aynı santsal biçim için çarpacak. Oysa benim de sizin de kalbimizde ortak bir yakınlaşma yok. Ben seviyorum sizi, özleminizden evde oturamıyorum, her gün buraya gelişt altı, dönüş altı versta yayan gelip gidiyorum, hep sizin aynı ilgisizliğinizle, kayıtsızlığınızla karşılaşıyorum. Haklısınız. Malım mülküm yok, kalabalık bir ailem var... Yiyecek bir şeyi olmayan biriyle evlenmenin ne gereği var, değil mi?

MAŞA

Saçma.

(Enfiye çeker)

Sevginiz duygulandırıyor beni. Ama aşkınıza karşılık vermek elimde değil...

(Tabakayı Medvedenko'ya uzatır)

Almaz mıydınız?

MEDVEDENKO

Canım istemiyor.

(Sessizlik)

MAŞA

Boğucu bir hava var. Gece yağacak gibi. Hep ya felsefe yapıyorsunuz ya da paradan söz ediyorsunuz. Size göre yoksulluktan daha kötü bir şey yok. Benim içinse eski püskülerle dolaşmak, dilenmek, daha kolaydır şeyden... neyse, siz anlamazsınız bunu...

(Sağdan Sorin ile Treplev girer)

SORİN

(Bastonuna dayanarak)

Köy bana göre değil dostum, öyle anlaşılıyor ki, alışamayacağım buralara. Dün akşam saat onda yattım, bu sabah dokuzda kalktığımda çok uyumaktan beynim kafatasıma yapışmış gibiydi. Her gün öyle oluyor.

(Güler)

Öğle yemeğinden sonra farkına varmadan gene biraz kestirmişim. Şimdi de elim ayağım tutmuyor, kötü hissediyorum kendimi, sonunda...

TREPLEV

Çok haklısın, kentte yaşamalısın sen.

(Maşa ile Medvedenko'yu görür)

Olmaz dostlarım, oyun başlayacağı zaman çağıracaklar sizi, burada durmayın. Gidin lütfen.

SORİN

(Maşa'ya)

Mariya İlyiniçna, babanıza söyler misiniz lütfen, köpeği çözsün, yoksa havlar. Kız kardeşim havlamasından bütün gece uyuyamadı.

MAŞA

Babama kendiniz söyleyin, ben söyleyemem. Ya da bir zahmet, siz çözüün.

(Medvedenko'ya)

Hadi gidelim!

MEDVEDENKO

(Treplev'e)

Demek oyun başlamadan önce haber vereceksiniz.

(Maşa ile çıkarlar)

SORİN

Bu demek oluyor ki, gene bütün gece uluyup duracak köpek. Anlayacağın, hiçbir zaman istediğim gibi yaşayamadım bu köyde... Ordudayken kimi zaman 28 gün izin alırdım, doyasıya dinlenmek için gelirdim buraya, ama öyle saçma şeylerle meşgul ederlerdi ki beni, daha ilk gün kaçıp gitmek isterdim...

(Güler)

Her zaman sevinerek giderdim buradan... Gelgelelim, artık ayrıldım ordudan, nihayet, gidebileceğim başka bir yerim yok. İster istemez burada yaşamak zorundayım...

YAKOV

(*Treplev'e*)

Biz yüzmeye gidiyoruz Konstantin Gavriloviç.

TREPLEV

Pekâlâ... Ama on dakika sonra herkes yerinde olsun.

(*Saatine bakar*)

Başlamasına az kaldı.

YAKOV

Olur.

(*Çıkar*)

TREPLEV

(*Hazırlanmış sahneye uzun uzun bakar*)

İşte sana tiyatro da... Perde, sonra ilk kulis, arkasından ikinci perde, daha sonra boş bir alan. Orada hiçbir şey olmayacak. Doğrudan göle ve ufka kadar uzanan boş bir alan... Tam sekiz buçukta açıyoruz perdeyi. Ay doğar doğmaz...

SORİN

Harika.

TREPLEV

Zareçnaya geç kalırsa bütün etki yok olacak kuşkusuz. Tam zamanında çıkmalı sahneye. Kendini evden dışarı atması cezaevinden kurtulmak kadar zor. Babasıyla üvey annesi başında nöbet tutuyorlar.

(*Dayısının kravatını düzeltir*)

Saçın sakalın birbirine karışmış. Tıraş olsaydın...

SORİN

(*Sakalını düzeltirken*)

Yaşamımın trajedisi... Gençliğimde de böyleydim ben, sanki sarhoş olana dek içmişim... Kadınlar hiçbir zaman sevmeliler beni.

(*Oturur*)

Annenin neden keyfi yok?

TREPLEV

Neden mi? Canı sıkılıyor.

(*Dayısının yanına oturur*)

Kıskanıyor. Şu anda bana da, temsile de, oyunuma da karşı. Yazarının Zareçnaya'dan hoşlanabileceğinden korkuyor çünkü. Oyunumun nasıl bir şey olduğunu bile bilmiyor, ama gene de nefret ediyor oyunumdan.

SORİN

(*Güler*)

Yanıyorsun...

TREPLEV

Şu küçük sahnede onun değil de, Zareçnaya'nın kendini göstereceğine sıkılıyor canı.

(*Saatine bakar*)

Psikolojik bir garipliktir benim annem. Yetenekli olduğu tartışılmaz. Zekidir, kitaba bakıp bakıp hıçkırarak ağlayabilir, Nekrasov'u baştan sona ezberle okuyabilir size, hastalarla bir melek gibi pek güzel ilgilenir; ama hele bir Duse'den söz eder yanında! Oh ki, oh! Yalnızca annemi övebilirsiniz, onunla ilgili bir şeyler yazabilirsiniz, çığlıklar atabilirsiniz, *Kamelyalı Kadın*'daki veya *Hayatın İsi*'ndeki olağanüstü oyununa hayranlığı-

nızı belirtebilirsiniz. Gelgelelim burada, köyde insanı sersemleten o is olmadığı için sıkılıyor canı, kızıyor ve hepimizi düşman görüyor, suçlu buluyor. Batıl inançlı olduğu için üç mumun bir arada yanmasından, on üç sayısından korkar. Cimridir. Odesa'da bankada yetmiş bin rublesi yatıyor. Kesin olarak biliyorum bunu. Ama ondan borç istesen, hemen ağlamaya başlar.

SORİN

Oyunundan annenin hoşlanmayacağını düşündüğün için heyecanlanıyorsun, hepsi o kadar... Sakin ol, annen çok seviyor seni.

TREPLEV

(Bir çiçeğin yapraklarını tek tek koparıırken)

Seviyor... sevmiyor, seviyor... sevmiyor, seviyor... sevmiyor.

(Güler)

Gördün mü, sevmiyor beni annem. Buna şaşırılmamak gerek. Onun istediği sevmek, yaşamak, şık bluzlar giymek... Oysa yirmi beşindeyim ben ve artık genç olmadığını sürekli hatırlatmak zorunda kalıyorum ona. Ben olmadıgımda yalnızca otuz ikisinde olduğunu söylüyor, ama benim yanımda kırk üçündedir. İşte bunun için nefret ediyor benden. Benim tiyatroyu benimsemediğimi de biliyor. Ama kendisi seviyor tiyatroyu. İnsanlığa, kutsal sanata hizmet ettiğini sanıyor, oysa benim için günümüzün tiyatrosu bağnazlıktan, hurafeden başka bir şey değildir. Perde açılınca bu büyük yetenekler, kutsal sanatın bu kemiricileri akşamın alacakaranlığında sahne denen üç duvarlı odada insanların nasıl yiyip içtiklerini, nasıl sevdiklerini, ceketlerini nasıl giydiklerini gösteriyorlar izleyenlere. Bayağı olaylardan, cümlelerden bir ahlak dersi üflemeye çalışıyorlar. Küçük, kolayca anlaşılır, günlük yaşamda yararlı bir ahlak dersi... Binlerce biçimde önüme aynı şeyi, hep aynı şeyi, aynı şe-

yi getiriyorlarsa kaçırım oradan, Maupassant'ın, bayağılığıyla beynini ezen Eyfel Kulesi'nden kaçtığı gibi kaçırım.

SORİN

Tiyatrosuz olmaz ama...

TREPLEV

Yeni biçimlere gerek var. Yeni biçimlere... Yeni biçimler yoksa, gerisi kalsın...

(Saatine bakar)

Annemi seviyorum ben, çok seviyorum. Ama tütün kullanıyor, içki içiyor, şu yazarla açıktan açığa kırıştırıyor, sık sık gazetelerde kendisiyle ilgili yazılar çıkmasına neden oluyor, bunlar canımı sıkıyor işte. Kimi zaman olağan bir ölümlü gibi bencilleşiyorum. Annemin ünlü bir aktris olması üzüyor beni; sıradan bir kadın olsaydı daha mutlu olurdum gibi geliyor bana. Söyler misin dayıcığım, annemin konuk odasında bir sürü ünlü kişi; sanatçılar, yazarlar oturuyorlardı ve ben sıradan, değersiz biri olarak yalnızdım aralarında, sırf annemin oğlu olduğum için katlanıyorlardı bana, bundan daha korkunç, aptalca bir durum olabilir mi? Kimim ben? Kimim? Üniversite üçüncü sınıftan, nasıl derler, yetenimle ilgisi olmayan durum gereği ayrılmış, hiçbir yeteneği, beş parası da olmayan, ama kimliğinde Kiev esnafından diye yazan bir hiç... Evet, babam Kiev esnafındandı, ama aynı zamanda ünlü bir artistti de. Arkadaşları bütün o sanatçılar, yazarlar ona konuk geldiklerinde benimle yakından ilgilenirlerdi, öyle sanırdım ki, bakışlarıyla benim değersizliğimi ölçmeye çalışıyorlar... Benimle ilgili ne düşündüklerini, beni küçümsediklerini hisseder üzülürdüm...

“Bir gün hayatım gerekirse sana, gel al onu!”

Anton Çehov’un dört büyük tiyatro eserinden ilki olan *Mart*, talihsizliklere ve mutsuzluklara dayanan bir aşk, taşra yaşamından kaçış, aynı zamanda sanatsal çatışmalar hakkında acı-tatlı bir komedi.

Aşk ve dostluğun karmaşıklığının en yüce edebi incelemelerinden biri.

terciye edilmiş
KDV’siz
sabit fiyat

₺ 11,9

ISBN 978-605-09-8651-8

ISBN 978-605-09-8651-8

9 786050 986518

Doğan
Kitap